

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І РЕАБІЛІТАЦІЇ
ФАКУЛЬТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

професор Ігор ІПОНЬКА

«20» вересня 2022 р.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА

циклу тематичного удосконалення

«МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА В УКРАЇНІ
ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ»

Програму склали:
професор Інна БОРИСОВА
доцент Віталій БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Програму обговорено на засіданні кафедри
29 серпня 2022 р., протокол №1

Завідувач кафедри,
професор

Інна БОРИСОВА

Програму ухвалено на засіданні предметної комісії ФПО ДДМУ
30 серпня 2022 р., протокол №1

Голова предметної комісії,
професор

Валерія ЛЕХАН

Програму ухвалено на вченій раді ФПО ДДМУ
20 вересня 2022 р., протокол №18

Декан ФПО ДДМУ,
професор

Володимир ШІКАРЬ

Дніпро 2022

Розробники :

кафедра медико-соціальної експертизи і реабілітації ФПО
д.мед.н., професор Інна БОРИСОВА,
к.мед.н, доцент Віталій БЕРЕЗОВСЬКИЙ

Рецензент – завідувач кафедри сімейної медицини Дніпровського державного медичного
університету, д.мед.н., професор Ірина ВИСОЧИНА

Програму обговорено на засіданні кафедри кафедра медико-соціальної експертизи і
реабілітації

« ____ » _____ 2022 р. Протокол № ____

Завідувач кафедри, д.мед.н., професор

Інна БОРИСОВА

Програму ухвалено на засіданні предметної методичної комісії ДДМУ

« ____ » _____ 2022 р. Протокол № ____

Голова предметної методичної комісії

д.мед.н., професор

Валерія ЛЕХАН

Програму ухвалено на засіданні Вченої ради ФПО ДДМУ

« ____ » _____ 2022 р. Протокол № ____

Голова Вченої ради ФПО

д.мед.н., професор

Володимир СНІСАРЬ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма циклу тематичного удосконалення «Медико-соціальна експертиза в Україні під час воєнного стану» складена для лікарів-слухачів терапевтичного та хірургічного профілю комісій МСЕ, лікарів ЛКК ЗОЗ та лікарів загальної практики-сімейної медицини, що надають допомогу травмованим та пораненим, цивільним особам та військовим, що мають бойові травми та захворювання, що пов'язані з захистом Батьківщини.

24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України Указом Президента України №64/2022 введено воєнний стан, який діє по нинішній час.

У зв'язку з цим, певними нормативними державними документами змінено процедуру проходження громадянами України медико-соціальної експертизи. В той же час з'явилися нові патологічні стани, з якими стали звертатися на МСЕК громадяни. Це: бойові травми та травми мінно-вибухового характеру. У зв'язку з цим, цикл тематичного удосконалення «Особливості проведення медико-соціальної експертизи в Україні під час воєнного стану» є особливо актуальним і чітко відповідає запитам сьогодення.

Цілі виконання програми циклу тематичного удосконалення (ТУ) отримання компетенцій, необхідних для якісного вирішення запитів громадян України (цивільних осіб і військових) щодо питань медико-соціальної експертизи тимчасової та стійкої непрацездатності в умовах воєнного стану.

Термін навчання на тренінгу складає 10 календарних днів (72 годин).

Аудиторія циклу ТУ: лікарі МСЕК, лікарі загальної практики-сімейної медицини, лікарі ЛКК, терапевти, хірурги, неврологи, травматологи, окулісти та інші.

Для виконання даної програми в процесі навчання передбачено такі види занять: практичні заняття з відпрацювання практичних навичок роботи з нормативними документами; відпрацювання основ визначення групи інвалідності чи встановлення відсотків втрати працездатності військовим у зв'язку з бойовими травмами та захворюваннями, що пов'язані із захистом Батьківщини; відпрацювання основ визначення групи інвалідності цивільним, що зазнали травм мінно-вибухового характеру.

На початку курсу лікарі-слухачі мають пройти вхідний тестовий контроль, метою якого є визначити вхідний теоретичний рівень знань слухачів, звернути їх увагу на основні ключові моменти знань щодо проведення МСЕ в умовах воєнного часу.

Практичні заняття проводяться у малих групах (6–10 осіб) та складаються з відпрацювання практичних навичок роботи з визначенням груп інвалідності та відсотків втрати працездатності.

Прикінцевий контроль знань відбувається шляхом проведення заключного тестування.

У програмі подано тематичний план циклу, тестові завдання вхідного та заключного тестового контролю, перелік рекомендованої літератури.

Ефективність циклу ТУ: розвиток професійного потенціалу кожного слухача; формування знань, умінь і практичних навичок необхідних для вирішення питань медико-соціальної експертизи пацієнтів з бойовими травмами та травмами мінно-вибухового характеру.

Мета навчання:

- надати знання щодо особливостей роботи лікаря загальної практики-сімейної медицини, ЛКК ЗОЗ та комісій МСЕ в умовах воєнного стану;
- навчити застосовувати підходи щодо визначення груп інвалідності у осіб з бойовими травмами;

– навчити застосовувати підходи щодо визначення груп інвалідності у осіб з мінно-вибуховими травмами.

Зміст і організація навчального процесу

Програмою передбачено вивчення наступних розділів:

- соціальний захист осіб з інвалідністю з основами законодавства;
- організація і методика проведення експертизи тимчасової непрацездатності (ЕТН) в закладах охорони здоров'я в умовах воєнного стану;
- організація медико-соціальної експертизи стійкої непрацездатності в умовах воєнного стану;
- методологія медико-соціальної експертизи стійкої непрацездатності в умовах воєнного стану;
- медико-соціальна експертиза хворих та осіб з інвалідністю при провідних інвалідизуючих захворюваннях.

Заняття на циклі розпочинаються з викладання правових, організаційних і методичних питань медико-соціальної експертизи хворих та осіб з інвалідністю.

Розділ «Соціальний захист осіб з інвалідністю та основи законодавства» викладається з метою розуміння слухачами основ державної політики і законодавства в області соціального захисту хворих та осіб з інвалідністю, знання ними організації і основних форм соціальної роботи і діяльності соціальних інститутів по обслуговуванню хворих та осіб з інвалідністю.

Тема «Організація і методика проведення ЕТН в закладах охорони здоров'я» передбачає ознайомлення слухачів з організацією проведення експертизи тимчасової втрати працездатності в ЗОЗ, нормативними документами, видами тимчасової непрацездатності, порядком видачі листка непрацездатності, середніми строками тимчасової непрацездатності при різних формах захворювань, показаннями до направлення хворих на освідчення у МСЕК, методикою прийняття рішення МСЕК про подовження лікування по листку непрацездатності, порядком оформлення листка непрацездатності у МСЕК, а також особливостей роботи лікарів в умовах воєнного стану.

Розділ «Організація і методологія проведення медико-соціальної експертизи в умовах воєнного часу» має за мету викладання теоретичних і методологічних питань медико-соціальної експертизи під час воєнного стану, вивчення і відпрацювання навичок експертно-реабілітаційної діагностики, оцінки обмежень життєдіяльності, соціальної недостатності та реабілітаційного потенціалу, обґрунтування експертних висновків по групі інвалідності, причин та термінів настання інвалідності, встановлення відсотків втрати працездатності у військовослужбовців. Передбачається також засвоєння навичок з оформлення медико-експертних документів.

Основний розділ програми – **«Медико-соціальна експертиза хворих та осіб з інвалідністю при основних інвалідизуючих захворюваннях».**

У цьому розділі передбачається поглиблене вивчення медико-соціальної експертизи при захворюваннях серцево-судинної системи, захворюваннях органів дихання; запальних захворюваннях нирок та сечовивідних шляхів, ендокринних захворюваннях; захворюваннях системи травлення; онкологічних захворюваннях, захворюваннях головного мозку, захворюваннях органа зору, патології опорно-рухового апарату та ознайомлення з особливостями МСЕ при воєнному стані.

Програма циклу включає лекції, практичні і семінарські заняття та самостійну роботу слухачів.

У лекційному курсі розглядаються основні теоретичні питання.

Задачею практичних занять є підвищення знань слухачів і набуття ними навичок з проведення медико-соціальної експертизи, при основних інвалідизуючих захворюваннях і наслідках травм отриманих під час бойових дій. Слухачі приймають участь в обходах та

клініко-експертних розборах хворих, «Днях експерта», «Круглих столах», працюють в інтернеті з нормативними документами, відвідують наукову бібліотеку академії.

Відвідуючи засідання центральної експертної комісії Українського Державного науково-дослідного інституту медико-соціальних проблем інвалідності слухачі приймають участь у визначенні клініко-експертного діагнозу та експертно-реабілітаційного прогнозу.

На практичних заняттях в обласному клінічному Центрі медико-соціальної експертизи слухачі мають можливість ознайомитись з організацією роботи лікарів МСЕК, формами звітності, роботою служби зайнятості, Фонду соціального страхування, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, управління соціального захисту, центрів професійної реабілітації, громадських організацій осіб з інвалідністю.

На семінарських заняттях слухачі розглядають і обговорюють теоретичні питання по найбільш актуальним питанням медико-соціальної експертизи.

Велике значення приділяється розбору помилок, що допускаються лікуючими лікарями, лікарями-експертами при прийнятті експертних рішень.

Основними навчальними базами є: кафедра медико-соціальної експертизи і реабілітації факультету післядипломної освіти Дніпровського державного медичного університету, Український Державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності, обласний клінічний Центр медико-соціальної експертизи.

Після виконання навчальної програми слухачі **повинні знати**: основи законодавства України по соціальному захисту населення, організації медико-соціальної експертизи хворих та осіб з інвалідністю; показання до направлення на МСЕК, методологічні основи експертного обстеження та оцінки обмежень життєдіяльності хворих, критерії визначення інвалідності, основи медико-соціальної експертизи при провідних інвалідизуючих захворюваннях (терапевтичних, кардіологічних, неврологічних, ортопедо-травматологічних, хірургічних), особливості проведення МСЕ під час воєнного стану.

Повинні вміти: проводити загально-клінічне, медико-експертне обстеження, правильно оцінити дані функціональних методів дослідження, визначити провідні функціональні порушення та ступінь їх тяжкості, виявити потенційні можливості відновлення порушених функцій, визначити клінічний та реабілітаційний прогноз, правильно формулювати клініко-експертний діагноз, визначати клініко-реабілітаційну групу, оцінити психологічні фактори, соціально-побутовий і професійно-трудова статус, ступінь і характер обмежень життєдіяльності, реабілітаційний потенціал та прогноз, обґрунтувати медико-експертне рішення, визначити причину інвалідності, потребу в видах соціальної допомоги і захисту, включаючи рекомендації з медико-соціальної реабілітації.

По завершенні циклу навчання проводиться комп'ютерний тестовий контроль. Слухачам, які успішно закінчили навчання на циклі, видається посвідчення про підвищення кваліфікації встановленого зразка.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Тривалість навчання – 2 тижні – 72 години

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН

№ розділу	Назва розділу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Всього
	Вхідний тестовий контроль знань			2	2
I	Соціальний захист осіб з інвалідністю та основи законодавства	4	4	-	8
II	Організація і методологія проведення медико-соціальної експертизи в умовах воєнного часу	4	-	6	10
III	Медико-соціальна експертиза хворих та осіб з інвалідністю при провідних інвалідизуючих захворюваннях	14	30	8	50
	Заключний тестовий контроль.			2	2
	Всього:	22	32	18	72

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ заняття	Тема заняття	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Всього
1	Вхідний тестовий контроль знань	-	-	2	2
Розділ I Соціальний захист осіб з інвалідністю та основи законодавства					
2-3	Методика проведення експертизи тимчасової непрацездатності	2	2	-	4
4-5	Методика проведення медико-соціальної експертизи стійкої непрацездатності	2	2	-	4
Всього:		4	4	-	8
Розділ II Організація і методологія проведення медико-соціальної експертизи в умовах воєнного часу					
6-7	Методика проведення експертизи тимчасової непрацездатності в умовах воєнного часу	2	-	2	4
8-9	Методика проведення медико-соціальної експертизи стійкої непрацездатності в умовах воєнного часу	2	-	2	4
10	Визначення групи інвалідності, причини, строків настання інвалідності, відсотків втрати працездатності у військовослужбовців.	-	-	2	2
Всього:		4	-	6	10
Розділ III. Медико-соціальна експертиза хворих і осіб з інвалідністю при основних інвалідизуючих захворюваннях.					
11	Медико-соціальна експертиза при бойових травмах верхніх кінцівок	2	-	-	2
12	Медико-соціальна експертиза при бойових травмах нижніх кінцівок	2	-	-	2
13	Медико-соціальна експертиза при бойових черепно-мозкових травмах	-	2	-	2
14	Медико-соціальна експертиза внутрішньо				

	переміщених осіб	-	2	-	2
15	Медико-соціальна експертиза осіб, що знаходяться за кордоном	-	2	-	2
16	Медико-соціальні проблеми протезування нижніх кінцівок в Україні. Реабілітація при бойових травмах	2	-	-	2
17	Медико-соціальна експертиза при хворобах кишечника: неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона, ентероколіт	2	-	-	2
18	Медико-соціальна експертиза при злоякісних пухлинах підшлункової залози, жовчного міхура та жовчовивідних шляхів	-	2	-	2
19	Медико-соціальна експертиза при гепатиті і цирозі печінки	-	2	-	2
20-21	Медико-соціальна експертиза при цукровому діабеті	2	2	-	4
22	Медико-соціальна експертиза при захворюваннях щитоподібної залози	-	2	-	2
23	Медико-соціальна експертиза при ревматоїдному артриті, подагрі, хворобі Бехтерева	-	-	2	2
24	Медико-соціальна експертиза при ІХС	-	-	2	2
25	Медико-соціальна експертиза при гломерулонефритах, пієлонефриті, гострій і хронічній нирковій недостатності	2	-	-	2
26	Медико-соціальна експертиза при демієлінізуючих захворюваннях нервової системи	-	2	-	2
27	Медико-соціальна експертиза при судинних захворюваннях головного мозку	2	-	-	2
28	Медико-соціальна експертиза при посттравматичному стресовому розладі	-	2	-	2
29	Медико-соціальна експертиза при захворюваннях периферичної нервової системи	-	2	-	2
30	Медико-соціальна експертиза при остеохондрозі хребта	-	2	-	2
31	Медико-соціальна експертиза при бойовій травмі, опіках та обмороженнях	-	-	2	2
32	Медико-соціальна експертиза при деформуючому артрозі і остеопорозі	-	-	2	2
33	Медико-соціальна експертиза при артеріальній гіпертензії	-	2	-	2
34	Медико-соціальна експертиза при бронхіальній астмі та ХОЗЛ	-	2	-	2
35	Медико-соціальна експертиза при хворобах оперованого шлунка та кишечника		2		2
Всього:		14	28	8	50
36	Заключний тестовий контроль	-	-	2	2
Всього навчальних годин за цикл:		22	32	18	72

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України від 05 вересня 2011 р. №561.// 36. нормативно-директивних документів з охорони здоров'я. – 2011. – № 12. – С. 58–64.
2. Питання медико-соціальної експертизи: Постанова КМ України від 3 грудня 2009 р. №1317 .{Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ№ 752 від 18.08.2010 № 762 від 20.07.2011 № 485 від 31.05.2012 № 482 від 26.06.2015 № 874 від 21.10.2015 № 569 від 31.08.2016 № 125 від 28.02.2018 - щодо набрання чинності змін див. пункт 2 № 306 від 25.04.2018 - щодо набрання чинності змін див. пункт 3 № 299 від 27.03.2019 № 718 від 14.08.2019 № 371 від 31.03.2021 № 137 від 09.02.2022 № 390 від 30.03.2022 № 783 від 01.07.2022 № 797 від 15.07.2022}. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%DO%BF>.
3. Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві : Постанова КМ України від 30 листопада 2011 р. №1232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/dejaci-pitannja-rozsloduvannja-ta-o>.
4. Про затвердження положення про індивідуальну програму реабілітації інваліда: Постанова КМ України від 23 травня 2007 р. № 757 // Збірник урядових нормативних актів України. – 2007. – №32, ст. 105. – С. 104–106.
5. Перелік анатомічних дефектів, інших необоротних порушень функцій органів і систем організму, станів та захворювань, за яких відповідна група інвалідності встановлюється без зазначення строку повторного огляду: Постанова КМ України від 21 січня 2015 р. №10.
6. Постанова КМУ від 30.03.2022 №390 «Про внесення до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо строку повторного огляду осіб з інвалідністю та продовження строку дії деяких медичних документів в умовах воєнного стану».
7. Постанова КМ України від 08 березня 2022 р. № 225 «Деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України».
8. Декларація про права інвалідів. Резолюція 3447 (XXX) Генеральної асамблеї ООН від 09.12.1971 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_117.
9. Міжнародна конвенція «Про професійну реабілітацію і занятість інвалідів» від 1985 р. №159. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_065
10. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів. Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН від 20.12.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_306
11. Конвенція про права осіб з інвалідністю Дата набрання чинності для України 06.03.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
12. Факультативний протокол до Конвенції про права осіб з інвалідністю. Конвенцію ратифіковано Законом №1767-VI (від 16.12.2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g72
13. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Конвенцію ратифіковано Законом 475/97 ВР 17 липня 1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
14. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06 жовтня 2005 р. №2961-IV.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
15. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 р. №796-XII. (в редакції

- 09.08.2019 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/796-12>
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності Закон України: від 23 верес. 1999 р. №1105-XIV(редакція від 13.02.2020 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
17. Конституція України від 28.06.1996 року (поточна редакція від 01.01.2020 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
18. Про затвердження Переліку професійних захворювань: Постанова КМ України від 8 лист. 2000 р №1662. (редакція від 16.05.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF>
19. Про затвердження державної типової програми реабілітації інвалідів: Постанова КМ України: від 8 груд. 2006 р. №1686, (остання редакція від 23.07.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF>
20. Про затвердження порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення: Постанова КМ України від 22 лют. 2006 р. №187 (остання редакція від 10.03.2016 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/187-2006-%D0%BF>
21. Про затвердження положення про індивідуальну програму реабілітації інваліда: Постанова КМ України від 23 трав. 2007 р. №757. (остання редакція від 01.04.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/757-2007-%D0%BF>
22. Про затвердження порядку надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг: Постанова КМ України: від 31 січ. 2007 р. №80. (остання редакція від 23.07.2016 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80-2007-%D0%BF>
23. Про затвердження порядку забезпечення інвалідів та дітей-інвалідів технічними та іншими засобами: Постанов КМ України: від 3 груд. 2009 р. №1301. (остання редакція від 29.07.2011 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1301-2009-%D0%BF>.
24. Питання медико-соціальної експертизи: Постанова КМ України: від 3 груд. 2009 р. №1317. (поточна редакція 16.08.2019 р.).[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>.
25. Про затвердження порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів: Постанова КМ України: від 5 квіт. 2012 р. №321. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF>.
26. Про затвердження Державної цільової програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року: Постанова КМ України: від 1 серп. 2012 р. №706. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/706-2012-%D0%BF>.
27. Про заходи щодо створення сприятливих умов для забезпечення соціальної, медичної та трудової реабілітації інвалідів: Указ Президента України: від 27 груд. 2005 р. №1845/2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1845/2005>.
28. Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями: Указ Президента України: від 18 груд. 2007 №1228/2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1228/2007>.
29. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Постанова КМ України: від 17 квітня

- 2019 №337, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF>
30. Про затвердження Державної цільової програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року: Постанова КМ України: від 1 серп. 2012 р. №706, (остання редакція від 31.08.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/706-2012-%D0%BF>
31. Про внесення змін до постанов кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. №321 і від 9 жовтня 2006 р. № 1404, Постанова КМ України: від 28 листопада 2012 р. №1085, (остання редакція від 25.04.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085-2012-%D0%BF>
32. Про внесення змін до пункту 17 Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення. Постанова КМ України: від 12 листоп. 2012 р. №1088. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1088-2012-%D0%BF>
33. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1301 і 1317, Постанова КМ України від 20 липня 2009 р. №762. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/762-2011-%D0%BF>
34. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1317, Постанова КМ України від 31 травня 2012 р. №485. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/485-2012-%D0%BF>
35. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про прокуратуру». Постанова КМ України від 21 жовтня 2015 р. №874, (редакція від 07.03.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/874-2015-%D0%BF>
36. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1317. Постанова КМ України від 31 серпня 2016 р. №569. (редакція від 31.08.2016 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2016-%D0%BF>
37. Деякі питання реалізації Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Постанова КМ України від 26 червня 2015 р. №482. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/482-2015-%D0%BF>
38. Про затвердження положення про забезпечення технічними засобами реабілітації потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 25 берез. 2008 р. №23, (остання редакція від 25.07.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0545-08>
39. Про затвердження Положення про забезпечення потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання путівками для санаторно-курортного лікування: Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 31 жовт. 2007 №49, (остання редакція від 25.12.2012 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1400-07>
40. Про затвердження Порядку отримання застрахованими особами і членами їх сімей санаторно-курортного лікування, що сплачується за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Постанова Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: від 25 лют. 2009 №12, (остання редакція від 10.10.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0339-09>
41. Про затвердження положення про організацію лікування, медичної реабілітації та забезпечення потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного

захворювання лікарськими засобами та виробами медичного призначення Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 9 черв. 2010 року №18, (остання редакція від 25.07.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE15236.html

42. Про затвердження положення про організацію, забезпечення та фінансування необхідних видів догляду за потерпілими внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 03 лист. 2011 р. №41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0030-12>

43. Про затвердження положення про забезпечення додатковим харчуванням потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 03. лист. 2011 р. №42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon2.rada.gov.ua/laws/show/z0031-12>

44. Про затвердження інструкції про медичне обстеження дітей і підлітків, які направляються до загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання: Наказ МОЗУ і МОНУ від 05 трав. 1997 р. №137/131. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon3.rada.gov.ua/laws/show/z0328-97>.

45. 38. Про затвердження порядку видачі медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років: Наказ МОЗ України: від 04 груд. 2001 №482, (редакція від 27.11.2018 р.), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0011-02>

46. Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту інвалідів: Наказ Міністерства соц. політики України: від 14 квіт. 2011 №129 (редакція від 24.05.2019 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0528-11>

47. Питання комплексної реабілітації осіб з інвалідністю. Наказ Міністерства соціальної політики України: від 14 березня 2018 №355. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0401-18#n11>

48. Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання. Наказ МОЗ України: від 08 жовт. 2007 №623. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1197-07>

49. Про затвердження державних соціальних нормативів у сфері реабілітації інвалідів: Наказ МОЗ України: від 07.02.2008 р. №57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: moz.gov.ua/ua/portal/dn_20080207_57.html

50. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України: від 05 верес. 2011 р. №561. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>

51. Про затвердження Порядку та Критеріїв встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: Наказ МОЗ України: від 05.06.2012 р. №420. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1387-12>

52. Про затвердження Інструкції про встановлення причинного зв'язку смерті з професійним захворюванням (отруєнням) або трудовим каліцтвом Наказ МОЗ України: від 15 лист. 2005 №606. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1455-05>

53. Про затвердження форм звітності з питань охорони здоров'я та інструкції щодо їх заповнення: Наказ МОЗ України: від 10 лип. 2007 р. №378. (редакція від 27.11.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1009-07>

54. Про затвердження нормативних актів щодо хвороб, при яких може бути встановлений причинний зв'язок з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих

- чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС: Наказ МОЗ України: від 17 трав. 1997 №150. (редакція від 17.09.2012 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0448-97>.
55. Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування: Наказ МОЗ України: від 14 лют. 2012 р. №110. (редакція від 13.03.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0661-12>
56. Про затвердження форм первинної облікової документації, що використовується в медико-соціальних експертних комісіях: Наказ МОЗ України: від 30 лип. 2012 р. №577. (остання редакція від 23.09.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1504-12>
57. Про внесення змін до наказу МОЗ України від 17 травня 1997 року №150. Наказ МОЗ України: від 14.06. 2012 р. №441. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1458-12>
58. Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності. Наказ МОЗ України: від 29.05.2013 р. №435. (редакція від 13.03.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0990-13>
59. Про затвердження форм медичної облікової документації, що використовується в стаціонарах і поліклініках (амбулаторіях). Наказ МОЗ України: від 29.12.2000 р. №369. (остання редакція від 30.05.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0369282-00>
60. Про затвердження Положення про експертизу тимчасової непрацездатності. Наказ МОЗ України від 09.04.2008 №189 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я №679 від 01.08.2013 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>
61. Питання медико-соціальної експертизи: Постанова КМ України: від 3 груд. 2009 р. №1317. (поточна редакція 16.08.2019 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%DO%BF>.
62. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України: від 05 верес. 2011 р. №561. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>
63. Про затвердження форм первинної облікової документації, що використовується в медико-соціальних експертних комісіях: Наказ МОЗ України: від 30 лип. 2012 р. №577. (остання редакція від 23.09.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1504-12>
64. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Алкогольний гепатит». Наказ МОЗ України від 06.11.2016 №826
65. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Аутоімунний гепатит». Наказ МОЗ України від 06.11.2016 №826
66. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Неалкогольний стеатогепатит». Наказ МОЗ України від 06.11.2016 №826
67. Акісальний спондилоартрит (анкілозивний спондилоартрит). Клінічна настанова, заснована на доказах, 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_akss.pdf
68. Артеріальна гіпертензія. Клінічна настанова, 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/arterialna-gipertenziya/>
69. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії. Наказ МОЗ України від 24.05.2012 №826

70. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі. Наказ МОЗ України від 08.10.2013 №868
71. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті В. Наказ МОЗ України від 21.06.2016 №613
72. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті С. Наказ МОЗ України від 18.07.2016 №729
73. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при геморагічному інсульті. Наказ МОЗ України від 17.04.2014 №275
74. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевації сегмента ST. Наказ МОЗ України від 03.03.2016 №164
75. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 №90
76. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті. Наказ МОЗ України від 03.08.2012 №602
77. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при легеневій гіпертензії. Наказ МОЗ України від 21.06.2016 №614
78. Остеоартроз. Клінічна настанова, 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/osteoartroz/>
79. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті.
80. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця. Наказ МОЗ України від 12.03.2016 №152
81. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги пацієнтам з хронічною хворобою нирок V стадії із застосуванням гемодіалізу або перитонеального діалізу. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 №89
82. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень. Наказ МОЗ України від 27.06.2013 №555
83. Цироз печінки та його ускладнення. Клінічна настанова, 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/czyroz-pechinky/>
84. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при цукровому діабеті 1 типу у молодих людей та дорослих. Наказ МОЗ України від 29.12.2014 №1021
85. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при цукровому діабеті 2 типу. Наказ МОЗ України від 21.12.2012 №1118
86. Медико-соціальна експертиза при психічних та поведінкових розладах у дорослих та дітей [Текст]: навч.-метод. посіб./Л.М. Юр'єва, Л.Ю. Науменко, А.В. Іпатов [та ін.]. – Д., 2015. – 421 с.
87. Медико-соціальна експертиза та реабілітація хворих і інвалідів з патологією верхніх кінцівок [Текст] : навч.- метод посібник / за ред. проф. Л.Ю. Науменка. – Д., 2008. – 806 с.

88. Медико-соціальна експертиза і реабілітація при патології опорно-рухового апарату: навально-методичний посібник/ За ред.. проф. Л.Ю. Науменка.– Дніпропетровськ: Пороги, 2011.– 677 с.
89. Орієнтовані терміни тимчасової непрацездатності при основних нозологічних формах захворювань і травм [Текст] : метод. рекомендації / Л.Ю. Науменко, В.В. Чемирисов, В.А. Кльованик [та ін.]. – Д., 2006. – 138 с.
90. Вороненко Ю. В., Шекера О. Г., Маньковський Б. М. та ін. Актуальні питання ендокринології у практиці сімейного лікаря. Видавництво Заславський О.Ю.. 2019. – 132 с. с.72-102
91. Практична тиреодологія,: монографія / В. І. Паньків. - Донецьк: Заславський О.Ю., 2011. - 224 с.
92. Заболевание щитовидной железы: оценка и лечение. Руководство NICE. Дата публикации: 20 ноября 2019 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.nice.org.uk/guidance/ng145/chapter/Recommendations>
93. Бронхіальна астма: адаптована клінічна настанова, заснована на доказах /Нац. ін-т фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського, Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Асоц. фтизіатрів і пульмонологів України ; уклад. : Ю. І. Фещенко, Д. М. Бойко, В. К. Гаврисюк [та ін.]. – Вид. офіц. – Київ : НАМН України, 2019. – 113 с.
94. GINA-2022: обновленные рекомендации. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://health-ua.com/article/43625-GINA2019-obnovlennyye-rekomendacii>
95. Global strategy for asthma management and prevention (Updated 2022). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ginasthma.org/wp-content/uploads/2019/06/GINA-2019-main-report-June-2019-wms.pdf>
96. Внутрішні хвороби. Підручник заснований на принципах доказової медицини 2018/19. Хвороби шлунково-кишкового тракту стор. 526–783. Практична медицина, Краків, Польща. – 1632 с.
97. Василюк С.М. Синдром діабетичної стопи. – Івано- Франківськ: ДКД, 2005. – 209 с.
98. Скачко, Б. Г. Цукровий діабет: хвороба століття, чи розплата за легковажність [Текст] / Б. Г. Скачко, Г. О. Орещик. - К. : Здоров'я, 2012. - 96 с.
99. Клінічна ендокринологія [Текст] : Підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV р. акред. / В. М. Хворостінка, В. М. Лісовий, Т. А. Моїсеєнко, Л. В. Журавльова. За ред. В.М. Хворостінки. - К. : Медицина, 2009. - 544 с.
100. Паньків В.І. Цукровий діабет: діагностичні критерії, етіологія і патогенез. Міжнародний ендокринологічний журнал №8 (56) 2013, С. 53-64
101. Адаптована клінічна настанова заснована на доказах. Хронічне обструктивне захворювання легень. Видання офіційне. Київ, Національна академія медичних наук України, 2020 р., 70 с.
102. Global Strategy for the Diagnosis, Management and Prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease. 2022 Report, 141 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2022/11/GOLD-2020-REPORT-ver1.0wms.pdf>
103. Легеневе серце: монографія / М. С. Регеда, В. М. Фрайт; Львів. нац. мед. ун-т ім. Д.Галицького, Львів. мед. ін-т. - Л. : Сполом, 2005. - 93 с.
104. Емфізема легень / М. С. Регеда, І. Г. Гайдучок; Львів. мед. ін-т. - Л. : Сполом, 2005. - 43 с.
105. Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги. Артеріальна гіпертензія. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 24 травня 2012 року №384. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/images/dodatki/384_2012/384_2012ykpmd_ag.pdf
106. Рекомендації Американського коледжу кардіологів (ACC) /Американської асоціації серця (АНА), листопад 2017 р.
107. Рекомендації Української асоціації кардіологів щодо формулювання діагнозу гіпертонічної хвороби та артеріальної гіпертензії, Київ, 2007

108. Рекомендації Європейського товариства гіпертензії та Європейського товариства кардіологів (ESH/ESC) з лікування АГ (Мюнхен, 25–29 серпня 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: г.)
https://journals.lww.com/jhypertension/Fulltext/2018/10000/2018_ESC_ESH_Guidelines_for_the_management_of.2.aspx
109. «Про затвердження Порядків визначення функціональних можливостей інваліда, дитини-інваліда, іншої особи». Наказ Мінсоцполітики України від 20.01.2015 №37
110. Довідник з медико-соціальної експертизи і реабілітації [Текст] Т. П. Патологія опорно-рухового апарату, хірургічні захворювання і ускладнення, хвороби сечостатевої системи органів. / Науменко Л.Ю., Іпатов А.В., Березницький А.С., Лепський В.В., Лоскутов О.Є. [та ін.]; за ред. Л.Ю. Науменка. – Черкаси: вид. Андрощук П.С., 2015 – 456 с.
111. Калинин А.В. Болезни оперированного желудка. // Новости медицины и фармации. Гастроэнтерология. – 2007. - №226. - [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.mif-ua.com/archive/article/3935>.
112. «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах», п.18 «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим з опіками», п.26 «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при ураженні електричним струмом та блискавкою». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.06.2014 №398
113. «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим з опіками та їх наслідками». Наказ Міністерства охорони здоров'я України №691 від 07.11.2007
114. «Про систему комбустіологічної допомоги в Україні», «Положення про Центр термічної травми та пластичної хірургії», «Положення про опікове відділення» Наказ Міністерство охорони здоров'я України від 30.09.2013 №838

Інформаційні ресурси

1. МСЕК: Особливості проведення медико-соціальної експертизи під час війни. МОЗ пояснює <https://www.youtube.com/watch?v=M2LbnQ-v5oE>
2. Повторний огляд МСЕК аби продовжити інвалідність можна пройти після завершення війни – МОЗ. https://buh.ligazakon.net/news/210655_povtorniy-oglyad-msek-abi-prodovzhiti-nvaldnst-mozhna-proyti-pslya-zavershennya-vyni--moz

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Заняття 1 (семінарське заняття)

Тема «Вхідний тестовий контроль знань»

Методика проведення семінарського заняття.

Слухачам надається 20 питань з експертизи тимчасової та стійкої втрати працездатності з 5 варіантами відповідей на кожне запитання з яких одна відповідь вірна. Правильну відповідь слухач вносить в розроблений для цього «Бланк відповідей вхідного контролю знань».

Слухачі працюють самостійно. Після виконання завдання слухач здає бланк викладачу. Викладач перевіряє виконану роботу і виставляє оцінку по 5 бальній шкалі. Менше 10 правильних відповідей – «2», 10-12 правильних відповідей – «3», 13-16 правильних відповідей – «4», 17-20 правильних відповідей – «5». Далі викладач проводить розбір тестового контролю, з обґрунтуванням вірних та невірних відповідей.

При проведенні дистанційної освіти алгоритм проведення тестового контролю слідує наступний. У пошуковому вікні комп'ютера слухач набирає електронну адресу кафедри медико-соціальної експертизи і реабілітації ФПО: **610.dsma.dp.ua**

Знаходить і відкриває вікно «Дистанційне навчання».

Знаходить та відкриває документ «Вхідний контроль» (завдання)). Читає завдання та у варіантах відповідей вибирає один варіант відповіді.

Знаходить та відкриває документ «Бланк відповідей вхідного контролю знань». Завантажує в свій комп'ютер бланк відповідей, заповнює його (П.І.Б., посада, стаж, дата відповіді) та вносить в нього свій варіант відповіді.

Кількість правильних відповідей та оцінку заповнює викладач!

Відправляє заповнений бланк відповідей на електронну адресу кафедри медико-соціальної експертизи і реабілітації ФПО **dsma.mse.ukr@gmail.com**

Назва документа – **Прізвище-вхідний контроль**.

При підготовці до дистанційного тестового контролю можна використовувати базу нормативно-правових документів з експертизи тимчасової та стійкої непрацездатності, яка представлена на вкладинці «Обов'язкова література» електронної сторінки кафедри **610.dsma.dp.ua** або у розділі 7 «Рекомендована література» методичної розробки практичного заняття на вкладинці «Методичні розробки».

РОЗДІЛ І. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТА ОСНОВИ ЗАКОНОДАВСТВА

Конституційні гарантії соціально-правового захисту інвалідів осіб з інвалідністю. Законодавчі та нормативні акти в області соціального захисту осіб з інвалідністю. Права осіб з інвалідністю і гарантії їх забезпечення. Правове регулювання питань соціального захисту осіб з інвалідністю на державному і регіональному рівнях. Реалізація прав осіб з інвалідністю по соціальному обслуговуванню (медичному, забезпеченню зайнятості, одержанню освіти, соціальної і реабілітаційної допомоги та інших послуг). Проблеми і перспективи правового регулювання питань соціального захисту осіб з інвалідністю.

РОЗДІЛ І «СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ІНВАЛІДІВ З ОСНОВАМИ ЗАКОНОДАВСТВА»

Заняття 2-3 (лекція і практичне заняття)

Тема «Основні нормативно правові документи з визначення тимчасової втрати працездатності»

Зміст документів, регламентуючих визначення тимчасової непрацездатності при різних патологічних станах та розбір їх застосування в експертній практиці.

1. Наказ МОЗ України від 09.04.2008 р. №189 «Про затвердження положення про експертизу тимчасової непрацездатності»

2. Наказ МОЗ України від 13.11.2001 р. №455 «Про затвердження Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян».

Самостійна робота слухачів з нормативними документами.

Заняття 4-5 (лекція і практичне заняття)

Тема «Основні нормативно правові документи з визначення стійкої втрати працездатності»

Основні положення наведених нижче документів, а на практичному занятті розбирається їх застосування в практичній експертній роботі лікаря.

1. Постанова КМ України від 3 грудня 2009 р. №1317 «Питання медико-соціальної експертизи»;

2. Наказ МОЗ України від 05.09.2011 р. №561 «Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності»;

3. Постанова КМ України від 08.11.2000 р. №1662 «Про затвердження переліку професійних захворювань».

Самостійна робота слухачів з нормативними документами.

РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Заняття 6-7(лекція та семінарське заняття)

Тема «Методика проведення експертизи тимчасової непрацездатності»

Застосування нормативних документів з експертизи тимчасової непрацездатності при окремих патологічних станах, а також методика оформлення документів, що засвідчують тимчасову втрату працездатності.

Законодавчо невизначені питання експертизи тимчасової непрацездатності, обговорення питань заповнення довідок, яких немає в нормативних документах.

Самостійна робота слухачів з нормативними документами.

Заняття 8-9 (лекція та семінарське заняття).

Тема «Методика проведення медико-соціальної експертизи стійкої непрацездатності»

Визначення поняття «медико-соціальна експертиза». Місце і значення медико-соціальної експертизи в системі соціального захисту осіб з інвалідністю. Теоретичні і організаційні принципи МСЕ. Центральна експертна комісія, обласні центри МСЕ, міські та міжрайонні МСЕК, МСЕК спеціалізованого і загального профілів. Юридичний статус, права, повноваження установ МСЕ. Посадові обов'язки керівників та спеціалістів МСЕ, кваліфікаційні вимоги та організація їх роботи.

Організація експертно-реабілітаційної роботи МСЕК. Організація прийому громадян, порядок проведення експертизи на основній базі. Організація виїзних засідань МСЕК, освідчень на дому, в стаціонарах ЗОЗ. Організація заочного освідчення хворих.

Особливості експертної роботи спеціалізованих МСЕК. Етика експертного обслуговування населення.

Організаційно-методична робота установ МСЕ. Планування роботи МСЕ; основні розділи плану на рік. Участь в розробці реалізації комплексних і цільових програм по проблемам інвалідності і реабілітації осіб з інвалідністю. Організація, форми і направлення консультативної роботи. Організація виконання робіт в закладах МСЕ. Основні розділи роботи МСЕ. Номенклатура справ у МСЕ та основні вимоги до їх складання. Основні справи і документи МСЕ, порядок їх ведення і правила їх оформлення (направлення на МСЕК, акт освідчення, книга протоколів засідань МСЕК та інші облікові документи).

Предмет, задачі, наукові і соціальні основи медико-соціальної експертизи. Методичні принципи МСЕ. Види МСЕ. Класифікація і загальна характеристика наслідків хвороб, травм і дефектів розвитку. Поняття «порушення здоров'я», «обмеження життєдіяльності», «соціальна недостатність», «інвалідність». Критерії і методи оцінки порушень функцій, обмежень життєдіяльності і соціальної недостатності.

Самостійна робота слухачів з нормативними документами.

Заняття 10 (семінарське заняття).

Тема «Визначення групи, причини і строків настання інвалідності. Медико-соціальна експертиза при нещасних випадках на виробництві та професійних захворюваннях»

Загальні положення про групи інвалідності. Значення комплексної оцінки медико-біологічних, особистих і соціальних факторів. Критерії I, II і III груп інвалідності. Встановлення терміну настання інвалідності за минулий час. Визначення поняття «причини інвалідності». Обставини і умови виникнення інвалідності. класифікація причин інвалідності і права осіб з інвалідністю на соціальний захист. Строки переосвідчення інвалідів. Порядок оскарження рішень МСЕК.

Обов'язкове соціальне страхування від нещасних випадків на підприємстві і професійних захворювань – головні поняття і положення.

Методика визначення ступеня втрати професійної працездатності у відсотках і потреба постраждалого в заходах медичної, професійної і соціальної реабілітації.

Визначення відсотків втрати професійної працездатності згідно Наказу МОЗ України від 05.06.2012 р. №420 «Про затвердження Порядку та Критеріїв встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків».

Строки переосвідчення. Документальне оформлення рішень МСЕК. Основні види помилкових експертних рішень МСЕК при визначенні ступеня втрати професійної працездатності у відсотках і їх аналіз.

Самостійна робота слухачів з нормативними документами.

РОЗДІЛ III. МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА ХВОРИХ ТА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПРИ ОСНОВНИХ ІНВАЛІДИЗУЮЧИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Заняття 11 (лекція).

Тема «Медико-соціальна експертиза при ішемічній хворобі серця (ІХС)

Визначення, епідеміологія та клінічна класифікація ІХС. Діагностика ІХС. Характеристика основних інвалідизуючих проявів ІХС: нестабільної стенокардії, інфаркту міокарда, порушень ритму і провідності, стабільної стенокардії напруження високих функціональних класів. Хірургічне лікування хворих хронічною ІХС. Послідовність

лікувальних заходів і контроль за їх проведенням. Показані та протипоказані види та умови праці.

Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії визначення груп інвалідності при хронічній ІХС. Методика проведення медико-соціальної експертизи і критерії груп інвалідності при гострих формах ІХС. Методика проведення медико-соціальної експертизи і критерії груп інвалідності при порушеннях ритму у хворих з ІХС. Особливості МСЕ при хірургічних втручаннях у хворих з ІХС.

Заняття 12 (лекція).

Тема «Медико-соціальна експертиза при хронічному обструктивному захворюванні легень (ХОЗЛ)»

Визначення. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, ускладнення, підходи до лікування. Клінічний прогноз, експертна оцінка варіантів перебігу захворювання, порушень функцій дихання і кровообігу, обмежень життєдіяльності. Експертиза тимчасової непрацездатності. Показані та протипоказані види і умови праці.

Показання для направлення на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу при ХОЗЛ. Стандарти обстеження при направленні на МСЕ. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 13 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при гіпертонічній хворобі (ГХ)»

Визначення, класифікація, стандарти діагностичного процесу при гіпертонічній хворобі (ГХ); фактори ризику. Головні причини вторинних артеріальних гіпертензій. Підходи до лікування. Ускладнення, прогноз. Протипоказані види і умови праці.

Експертиза тимчасової непрацездатності при ГХ. Показання для направлення на МСЕ. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу при ГХ.

Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 14 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при гемобластозах»

Визначення, класифікація, стандарти діагностичного процесу при гемобластозах. Підходи до лікування. Ускладнення, прогноз. Протипоказані види і умови праці.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу.

Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 15 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при бронхіальній астмі»

Визначення, епідеміологія, етіологія та патогенез. Класифікація, клінічна картина, ускладнення та діагностика. Перебіг. Клінічний прогноз, експертна оцінка варіантів перебігу захворювання, порушень функцій дихання, обмежень життєдіяльності. Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці.

Показання для направлення на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу при бронхіальній астмі. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 16 (лекція).

Тема «Медико-соціальна експертиза при хворобах оперованого шлунка та кишечника»

Медико-соціальна актуальність проблеми хвороб оперованого шлунка та кишечника (ХОШ та ХОК). Основні фактори ризику розвитку ХОШ та ХОК. Сучасні особливості етіології та патогенезу. Клінічні прояви. Класифікація. Стандарти діагностики. Принципи формулювання клінічного та клініко-експертного діагнозів. Критерії та строки тимчасової непрацездатності. Рациональне працевлаштування хворих. Показання для направлення на МСЕК. Стандарти обстеження при направленні на МСЕК Критерії визначення ступеню обмеження основних категорій життєдіяльності та визначення груп інвалідності. Профілактика інвалідності.

Заняття 17 (лекція).

Тема «Медико-соціальна експертиза при хворобах кишечника: неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона, ентероколіт».

Визначення, клінічна класифікація, клінічні особливості і відмінності цих захворювань, діагностика, клініко-функціональне та рентгенологічне обстеження. Прогноз. Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу.

Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності при НВК, хворобі Крона, хронічному ентероколіті.

Заняття 18 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при злоякісних пухлинах підшлункової залози, жовчного міхура та жовчовивідних шляхів»

Медико-соціальна актуальність проблеми при пухлинах підшлункової залози та жовчного міхура. Основні фактори ризику розвитку пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Сучасні особливості етіології та патогенезу пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Клінічні прояви пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Класифікація пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Стандарти діагностики пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Принципи формулювання клінічного та клініко-експертного діагнозів. Критерії та строки тимчасової непрацездатності при пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Рациональне працевлаштування хворих на пухлин підшлункової залози та жовчного міхура. Показання для направлення на МСЕК. Стандарти обстеження при направленні на МСЕК. Критерії визначення ступеню обмеження основних категорій життєдіяльності та визначення груп інвалідності. Профілактика інвалідності.

Заняття 19 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при гепатиті і цирозі печінки».

Визначення цих захворювань. Етіологія, класифікація, клініка, комплексне обстеження для верифікації діагнозу. Епідеміологічне значення вірусних гепатитів та цирозів при різних взаємовідносинах вірусу з макроорганізмом. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК.

Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 20-21 (лекція та практичне заняття).

Тема: «Медико-соціальна експертиза при цукровому діабеті»

Визначення, форми цукрового діабету 1 та 2 типу, етіологія, ступені тяжкості захворювання та клініко-біохімічні прояви. Стандарти обстеження. Діагностика, прогноз. Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК.

Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Стандарти обстеження при направленні на МСЕК. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 22 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при захворюваннях щитоподібної залози»

Тиреотоксикоз: визначення, етіологія, класифікація ступенів збільшення щитоподібної залози, класифікація за ступенем тяжкості, клінічні форми, стандарти обстеження.

Гіпотиреоз: визначення, етіологія, клінічні форми, класифікація ступенів тяжкості, стандарти обстеження. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності при тиреотоксикозі та гіпотиреозі. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу при тиреотоксикозі, гіпотиреозі. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності при гіпер- та гіпотиреозі.

Заняття 23 (семінарське заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при ревматоїдному артриті, подагрі, хворобі Бехтерева»

Ревматоїдний артрит. Визначення, класифікація, класифікація ступенів активності, діагностичні критерії ревматоїдного артриту. Інтегральний показник ступенів тяжкості ревматоїдного артриту. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Подагра. Визначення, клінічна класифікація, клінічна картина. можливі ускладнення. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Хвороба Бехтерева. Визначення, класифікація. клінічна картина. можливі ускладнення. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 24 (семінарське заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при епілепсії»

Визначення, класифікація. Клінічна картина. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 25 (лекція).

Тема «Медико-соціальна експертиза при гломерулонефритах, пієлонефриті, гострій та хронічній нирковій недостатності»

Визначення поняття «Хронічне захворювання нирок». Ступені тяжкості хронічного захворювання нирок. Формулювання діагнозу при хронічному захворюванні нирок.

Хронічний гломерулонефрит. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні форми. Характеристика основних синдромів: нефротичного, нефритичного, ізольованого сечового, гіпертензивного. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Хронічний пієлонефрит. Визначення, класифікація, форми, етіологія, Клінічна картина, перебіг, діагностика. Формулювання діагнозу. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Гостра ниркова недостатність. Визначення, форми (преренальна, ренальна і постренальна), можливі причини їх виникнення. Відмінності гострої і хронічної ниркової недостатності. Клінічні прояви. Прогноз при гострій нирковій недостатності. Формулювання діагнозу. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності.

Хронічна ниркова недостатність. Визначення, сучасна класифікація, можливі причини її виникнення, клінічні прояви. Формулювання діагнозу. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 26 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при демієлінізуючих захворюваннях нервової системи»

Демієлінізуючі захворювання нервової системи. Епідеміологія, соціальне значення. Класифікація за топічною ознакою та варіантами перебігу, експертне значення цих даних. Діагностика, характер і ступінь обмеження життєдіяльності. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 27 (лекція).

Тема «Медико-соціальна експертиза при судинних захворюваннях головного мозку».

Сучасні проблеми ангіоневрології. Соціально-гігієнічна характеристика (поширеність, летальність, інвалідність) при судинній патології нервової системи. Класифікація судинних захворювань ЦНС і їх наслідків, її діагностичне і експертне значення. Етіологія порушень мозкового кровообігу. Основні чинники (артеріальна гіпертензія, атеросклероз, патологія серця, дифузні хвороби сполучної тканини, аномалії серцево-судинної системи і ін.).

МСЕ при цереброваскулярних захворюваннях в **доінсультному періоді**: початкових виявах недостатності кровозабезпечення мозку, дисциркуляторної енцефалопатії, скороминущих порушеннях мозкового кровообігу. Діагностика і експертна оцінка порушення функцій, характеристика обмеження життєдіяльності в залежності від клінічної форми. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Ішемічний і геморагічний церебральний інсульт.

Етіопатогенез, чинники ризику, перебіг і клінічні прояви різних типів інсульту. Додаткові методи дослідження в гострому і резидуальних періодах інсульту. Діагностика і експертна оцінка порушення функцій при основних синдромах резидуального періоду інсульту і їх вплив на життєдіяльність і соціальну недостатність. Перебіг і прогноз у відновному періоді інсульту. Відновне лікування. Протипоказані види і умови праці.

Критерії тимчасової втрати працездатності, реабілітаційний потенціал і реабілітаційний прогноз. Критерії груп інвалідності, обґрунтування експертного рішення.

Заняття 28 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при черепно-мозковій травмі».

Соціально-гігієнічна характеристика інвалідності. Економічний збиток. Періоди перебігу травматичної хвороби головного мозку. Класифікація і клінічні форми гострого періоду ЧМТ. Відкрита, закрита, поєднана, комбінована травма (експертне значення цих варіантів). Класифікація наслідків ЧМТ, що передбачає виділення: переважно прямих і посередніх наслідків, переважання тих або інших морфологічних змін, провідного синдрому, що прогресує і непрогресуючого типу перебігу. Клініка і критерії діагностики в гострому і віддаленому періоді ЧМТ. Основні синдроми віддаленого періоду і причини обмеження життєдіяльності при них. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 29 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при захворюваннях периферичної нервової системи»

Поліневропатії. Епідеміологія і соціальне значення. Етіопатогенез, клінічна і експертна оцінка аксонопатій і мієлінопатій. Класифікація ВОЗ: за морфологічними особливостями ураження, переважаючими клінічними ознаками, характером перебігу, етіології. Клініко-експертна характеристика і критерії діагностики найбільш значущих у

експертній практиці поліневропатій: гострої і хронічної демієлінізуючої полірадикулоневропатії, дифтерійної поліневропатії, невральної аміотрофії, діабетичної, токсичної, медикаментозної та інших поліневропатій. ЕНМГ – основний додатковий метод діагностики, його прогностичне значення. Руховий дефект, вегетативно-трофічні порушення основна причина обмеження життєдіяльності. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 30 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при остеохондрозі хребта».

Остеохондроз хребта з неврологічними порушеннями. Остеохондроз як причина неврологічних розладів. Соціально-гігієнічна характеристика при неврологічних проявах остеохондрозу. Класифікація, її експертне значення. Методи дослідження хворих – рентгенологічні (спондилографія і КТ) і МРТ (її переваги). Диференціальна діагностика корінцевого болю різної локалізації.

Шийний остеохондроз з неврологічними порушеннями. Рефлекторні синдроми, їх патогенез, експертне значення. Клінічні прояви заднього шийного симпатичного синдрому (синдрому хребетної артерії), плечелопаткового періартрозу, синдромів плечекисть, переднього сходового м'яза, їх клініко-експертна характеристика. Корінцеві синдроми. Проблема шийної ішемічної мієлопатії: етіологія, особливості патогенезу. Характеристика больового синдрому. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Поперековий остеохондроз з неврологічними порушеннями. Поперекові рефлекторні синдроми (люмбалгія, люмбоішіалгія і т. ін.), їх клініко-експертна характеристика. Попереково-крижова радикулопатія. Перебіг, частота і тривалість загострень, їх експертне значення. Симптоматологія. Ступінь вираженості і стійкість больового синдрому, рухових і вегетативно-трофічних розладів, їх експертне значення. Клініко-експертна характеристика ускладненої попереково-крижової радикулопатії (синдром паралізуючого ішіасу, радикуломієлоішемія). Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 31 (семінарське заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при опіках та обмороженнях».

Медико-соціальна актуальність проблеми опіків. Основні фактори ризику розвитку опіків та опікової хвороби. Сучасні особливості етіології та патогенезу опікової хвороби. Клінічні прояви опіків. Класифікація опіків, опікового шоку. Стандарти діагностики опікової хвороби. Принципи формулювання клінічного та клініко-експертного діагнозів. Критерії та строки тимчасової непрацездатності при опіках. Раціональне працевлаштування хворих після опікової хвороби. Показання для направлення на МСЕК. Стандарти обстеження при направленні на МСЕК. Критерії визначення ступеню обмеження основних категорій життєдіяльності та визначення груп інвалідності. Профілактика інвалідності.

Заняття 32 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальні проблеми протезування нижніх кінцівок в Україні»

Медико-соціальна актуальність проблеми ампутацій нижніх кінцівок. Основні причини ампутацій нижніх кінцівок. Сучасні особливості протезування нижніх кінцівок. Підготовка до первинного протезування нижніх кінцівок. Визначення ступеня мобільності інвалідів з ампутаційними вадами нижніх кінцівок. Конструктивні особливості протезів для різного рівня мобільності. Категорії інвалідів та інших осіб, які забезпечуються протезами за державний кошт. Нові правила фінансування протезно-ортопедичних підприємств. Терміни експлуатації протезів нижніх кінцівок. Протипоказання до протезування.

Заняття 33 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при деформуючому артрозі та остеопорозі».

Деформуючий артроз. Визначення. Етіологія, класифікація, клінічні прояви при переважній локалізації ураження (коксартроз, гонартроз, остеоартрози верхніх кінцівок, поліостеоартроз). Показання до ендoprотезування суглобів різної локалізації. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Остеопороз. Визначення. Етіологія, клінічні прояви. Класифікація. Можливі ускладнення перебігу захворювання. Прогноз.

Експертиза тимчасової непрацездатності. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності.

Заняття 34 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при травмах верхніх та нижніх кінцівок».

Визначення, особливості дорожньо-транспортного, домашнього, виробничого травматизму. Основні локалізації та механізм, класифікації травматичного ушкодження опорно-рухового апарату, відкриті та закриті переломи. Клініко-рентгенологічна діагностика травм верхніх та нижніх кінцівок, їх ускладнення. Прогноз.

Строки тимчасової непрацездатності при різних видах і локалізаціях травм опорно-рухового апарату. Протипоказані види і умови праці. Показання для направлення на МСЕК. Стандарт обстеження при направленні на МСЕК. Формулювання клінічного і клініко-експертного діагнозу. Методика проведення медико-соціальної експертизи та критерії груп інвалідності. Визначення процентів втрати працездатності.

Заняття 35 (практичне заняття).

Тема «Медико-соціальна експертиза при захворюваннях артерій та вен нижніх кінцівок».

Хронічна артеріальна недостатність нижніх кінцівок (ХАН)

Медико-соціальна актуальність проблеми ХАН нижніх кінцівок. Основні фактори ризику розвитку і прогресування ХАН нижніх кінцівок. Сучасні особливості етіології та

патогенезу облітеруючого атеросклерозу судин нижніх кінцівок, облітеруючого тромбангіту, неспецифічного аортоартеріїту. Клінічні прояви ХАН нижніх кінцівок. Класифікація ХАН нижніх кінцівок. Стандарти діагностики ХАН. Принципи формулювання клінічного та клініко-експертного діагнозів. Критерії та строки тимчасової непрацездатності при ХАН. Раціональне працевлаштування хворих на ХАН нижніх кінцівок. Показання для направлення на МСЕК. Стандарти обстеження при направленні на МСЕК. Критерії визначення ступеню обмеження основних категорій життєдіяльності та визначення груп інвалідності. Профілактика інвалідності.

Хронічна венозна недостатність нижніх кінцівок (ХВН)

Медико-соціальна актуальність проблеми ХВН нижніх кінцівок. Основні фактори ризику розвитку і прогресування ХВН нижніх кінцівок. Сучасні особливості етіології та патогенезу варикозної хвороби, післятромботичної хвороби, вроджених венозних мальформацій. Клінічні прояви ХВН нижніх кінцівок. Класифікація ХВН нижніх кінцівок. Стандарти діагностики ХВН. Принципи формулювання клінічного та клініко-експертного діагнозів. Критерії та строки тимчасової непрацездатності при ХВН. Раціональне працевлаштування хворих на ХВН нижніх кінцівок. Показання для направлення на МСЕК. Стандарти обстеження при направленні на МСЕК. Критерії визначення ступеню обмеження основних категорій життєдіяльності та визначення груп інвалідності. Профілактика інвалідності.

Заняття 36 (семінарське заняття).

Тема «Заключний тестовий контроль»

Методика проведення семінарського заняття.

Слухачам надається 40 питань з експертизи тимчасової та стійкої втрати працездатності з 5 варіантами відповідей на кожне запитання з яких декілька відповідей вірні. Правильні відповіді слухач вносить в розроблений для цього «Бланк відповідей заключного контролю знань».

Слухачі працюють самостійно. Після виконання завдання слухач здає бланк викладачу. Далі викладач проводить розбір тестового контролю з обґрунтуванням вірних та невірних відповідей, відповідає на запитання слухачів.

При проведенні дистанційного навчання алгоритм проведення тестового контролю слідуючий. У пошуковому вікні слухач набирає електронну адресу кафедри медико-соціальної експертизи і реабілітації ФПО: **610.dsma.dp.ua**

Знаходить і відкриває вікно «Дистанційне навчання».

Знаходить та відкриває документ «Заключний контроль» (завдання)». Читає завдання та у варіантах відповідей вибирає **декілька варіантів відповідей**.

Знаходить та відкриває документ «Бланк відповідей заключного контролю знань». Завантажує в свій комп'ютер бланк відповідей, заповнює його (П.І.Б., посада, стаж, дата відповіді) та вносить в нього вибрані варіанти відповідей.

Кількість правильних відповідей та оцінку заповнює викладач!

Відправляє заповнений бланк відповідей на електронну адресу кафедри медико-соціальної експертизи і реабілітації ФПО **dsma.mse.ukr@gmail.com** Назва документа – **Прізвище-заключний контроль**.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Декларація про права інвалідів. Резолюція 3447 (XXX) Генеральної асамблеї ООН від 09.12.1971 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_117.
2. Міжнародна конвенція «Про професійну реабілітацію і занятість інвалідів» від 1985 р. №159. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_065
3. Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів. Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН від 20.12.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_306
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю Дата набрання чинності для України 06.03.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
5. Факультативний протокол до Конвенції про права осіб з інвалідністю. Конвенцію ратифіковано Законом №1767-VI (від 16.12.2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g72
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Конвенцію ратифіковано Законом 475/97 ВР 17 липня 1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
7. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06 жовтня 2005 р. №2961-IV.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
8. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28 лютого 1991 р. №796-XII. (в редакції 09.08.2019 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/796-12>
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності Закон України: від 23 верес. 1999 р. №1105-XIV(редакція від 13.02.2020 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
10. Конституція України від 28.06.1996 року (поточна редакція від 01.01.2020 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
11. Про затвердження Переліку професійних захворювань: Постанова КМ України від 8 лист. 2000 р №1662. (редакція від 16.05.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF>
12. Про затвердження державної типової програми реабілітації інвалідів: Постанова КМ України: від 8 груд. 2006 р. №1686, (остання редакція від 23.07.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1686-2006-%D0%BF>
13. Про затвердження порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення: Постанова КМ України від 22 лют. 2006 р. №187 (остання редакція від 10.03.2016 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/187-2006-%D0%BF>
14. Про затвердження положення про індивідуальну програму реабілітації інваліда: Постанова КМ України від 23 трав. 2007 р. №757. (остання редакція від 01.04.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/757-2007-%D0%BF>
15. Про затвердження порядку надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг: Постанова КМ України: від 31 січ. 2007 р. №80. (остання редакція від 23.07.2016 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80-2007-%D0%BF>

16. Про затвердження порядку забезпечення інвалідів та дітей-інвалідів технічними та іншими засобами: Постанов КМ України: від 3 груд. 2009 р. №1301. (остання редакція від 29.07.2011 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon0.rada.gov.ua/laws/show/1301-2009-%D0%BF>.

17. Питання медико-соціальної експертизи: Постанова КМ України: від 3 груд. 2009 р. №1317. (поточна редакція 16.08.2019 р.).[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon0.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%D0%BF>.

18. Про затвердження порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів: Постанова КМ України: від 5 квіт. 2012 р. №321. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon1.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF>.

19. Про затвердження Державної цільової програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року: Постанова КМ України: від 1 серп. 2012 р. №706. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon4.rada.gov.ua/laws/show/706-2012-%D0%BF>.

20. Про заходи щодо створення сприятливих умов для забезпечення соціальної, медичної та трудової реабілітації інвалідів: Указ Президента України: від 27 груд. 2005 р. №1845/2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon4.rada.gov.ua/laws/show/1845/2005>.

21. Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями: Указ Президента України: від 18 груд. 2007 р. №1228/2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zacon2.rada.gov.ua/laws/show/1228/2007>.

22. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Постанова КМ України: від 17 квітня 2019 р. №337, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF>

23. Про затвердження Державної цільової програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року: Постанова КМ України: від 1 серп. 2012 р. №706, (остання редакція від 31.08.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/706-2012-%D0%BF>

24. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. №321 і від 9 жовтня 2006 р. № 1404, Постанова КМ України: від 28 листопада 2012 р. №1085, (остання редакція від 25.04.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085-2012-%D0%BF>

25. Про внесення змін до пункту 17 Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками деяких категорій громадян органами праці та соціального захисту населення. Постанова КМ України: від 12 листоп. 2012 р. №1088. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1088-2012-%D0%BF>

26. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1301 і 1317, Постанова КМ України від 20 липня 2009 р. №762. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/762-2011-%D0%BF>

27. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1317, Постанова КМ України від 31 травня 2012 р. №485. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/485-2012-%D0%BF>

28. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про прокуратуру». Постанова КМ України від 21 жовтня 2015 р. №874, (редакція від 07.03.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/874-2015-%D0%BF>

29. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1317. Постанова КМ України від 31 серпня 2016 р. №569. (редакція від 31.08.2016 р.).

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2016-%D0%BF>

30. Деякі питання реалізації Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Постанова КМ України від 26 червня 2015 р. №482. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/482-2015-%D0%BF>

31. Про затвердження положення про забезпечення технічними засобами реабілітації потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 25 берез. 2008 р. №23, (остання редакція від 25.07.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0545-08>

32. Про затвердження Положення про забезпечення потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання путівками для санаторно-курортного лікування: Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 31 жовт. 2007 №49, (остання редакція від 25.12.2012 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1400-07>.

33. Про затвердження Порядку отримання застрахованими особами і членами їх сімей санаторно-курортного лікування, що сплачується за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: Постанова Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: від 25 лют. 2009 №12, (остання редакція від 10.10.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0339-09>

34. Про затвердження положення про організацію лікування, медичної реабілітації та забезпечення потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання лікарськими засобами та виробами медичного призначення Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 9 черв. 2010 року №18, (остання редакція від 25.07.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE15236.html

35. Про затвердження положення про організацію, забезпечення та фінансування необхідних видів догляду за потерпілими внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 03 лист. 2011 р. №41. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0030-12>

36. Про затвердження положення про забезпечення додатковим харчуванням потерпілих внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання: Постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань України: від 03. лист. 2011 р. №42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0031-12>

37. Про затвердження інструкції про медичне обстеження дітей і підлітків, які направляються до загальноосвітніх шкіл та професійних училищ соціальної реабілітації для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання: Наказ МОЗУ і МОНУ від 05 трав. 1997 р. №137/131. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0328-97>.

38. Про затвердження порядку видачі медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років: Наказ МОЗ України: від 04 груд. 2001 №482, (редакція від 27.11.2018 р.), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0011-02>

39. Про затвердження Положення про Фонд соціального захисту інвалідів: Наказ Міністерства соц. політики України: від 14 квіт. 2011 №129 (редакція від 24.05.2019 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0528-11>

40. Питання комплексної реабілітації осіб з інвалідністю. Наказ Міністерства соціальної політики України: від 14 березня 2018 №355. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0401-18#n11>

41. Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання. Наказ МОЗ України: від 08 жовт. 2007 №623. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1197-07>

42. Про затвердження державних соціальних нормативів у сфері реабілітації інвалідів: Наказ МОЗ України: від 07.02.2008 р. №57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: moz.gov.ua/ua/portal/dn_20080207_57.html

43. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України: від 05 верес. 2011 р. №561. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>

44. Про затвердження Порядку та Критеріїв встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працездатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: Наказ МОЗ України: від 05.06.2012 р. №420. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1387-12>

45. Про затвердження Інструкції про встановлення причинного зв'язку смерті з професійним захворюванням (отруєнням) або трудовим каліцтвом Наказ МОЗ України: від 15 лист. 2005 №606. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1455-05>

46. Про затвердження форм звітності з питань охорони здоров'я та інструкції щодо їх заповнення: Наказ МОЗ України: від 10 лип. 2007 р. №378. (редакція від 27.11.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1009-07>

47. Про затвердження нормативних актів щодо хвороб, при яких може бути встановлений причинний зв'язок з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС: Наказ МОЗ України: від 17 трав. 1997 №150. (редакція від 17.09.2012 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0448-97>.

48. Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування: Наказ МОЗ України: від 14 лют. 2012 р. №110. (редакція від 13.03.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0661-12>

49. Про затвердження форм первинної облікової документації, що використовується в медико-соціальних експертних комісіях: Наказ МОЗ України: від 30 лип. 2012 р. №577. (остання редакція від 23.09.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1504-12>

50. Про внесення змін до наказу МОЗ України від 17 травня 1997 року №150. Наказ МОЗ України: від 14.06. 2012 р. №441. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1458-12>

51. Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності. Наказ МОЗ України: від 29.05.2013 р. №435. (редакція від 13.03.2018 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0990-13>

52. Про затвердження форм медичної облікової документації, що використовується в стаціонарах і поліклініках (амбулаторіях). Наказ МОЗ України: від 29.12.2000 р. №369. (остання редакція від 30.05.2017 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0369282-00>

53. Про затвердження інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян», Наказ МОЗ України від 13.11.2001 №455 із

змінами, внесеними згідно з Наказом МОЗ України від 06.12.2011 р. №882. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1005-01>

54. Про затвердження Положення про експертизу тимчасової непрацездатності. Наказ МОЗ України від 09.04.2008 №189 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я №679 від 01.08.2013 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0589-08>

55. Питання медико-соціальної експертизи: Постанова КМ України: від 3 груд. 2009 р. №1317. (поточна редакція 16.08.2019 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1317-2009-%DO%BF>.

56. Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ МОЗ України: від 05 верес. 2011 р. №561. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1295-11>

57. Про затвердження форм первинної облікової документації, що використовується в медико-соціальних експертних комісіях: Наказ МОЗ України: від 30 лип. 2012 р. №577. (остання редакція від 23.09.2014 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1504-12>

58. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Катаракта. Наказ МОЗ України від 28.01.2016 №49.

59. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Алкогольний гепатит». Наказ МОЗ України від 06.11.2016 №826

60. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Аутоімунний гепатит». Наказ МОЗ України від 06.11.2016 №826

61. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Неалкогольний стеатогепатит». Наказ МОЗ України від 06.11.2016 №826

62. Аксиальний спондилоартрит (анкілозуючий спондилоартрит). Клінічна настанова, заснована на доказах, 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_akss.pdf

63. Артеріальна гіпертензія. Клінічна настанова, 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/arterialna-gipertenziya/>

64. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії. Наказ МОЗ України від 24.05.2012 №826

65. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі. Наказ МОЗ України від 08.10.2013 №868

66. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті В. Наказ МОЗ України від 21.06.2016 №613

67. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті С. Наказ МОЗ України від 18.07.2016 №729

68. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при геморагічному інсульті. Наказ МОЗ України від 17.04.2014 №275

69. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги. Глаукома первинна відкритокутова. Первинна та вторинна медична допомога. Наказ МОЗ України від 23.11.2011 №816

70. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевачії сегмента ST. Наказ МОЗ України від 03.03.2016 №164

71. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при деменції. Наказ МОЗ України від 19.07.2016 №736
72. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 №90
73. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті. Наказ МОЗ України від 03.08.2012 №602
74. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при легеневій гіпертензії. Наказ МОЗ України від 21.06.2016 №614
75. Остеоартроз. Клінічна настанова, 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/osteoartroz/>
76. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті.
77. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця. Наказ МОЗ України від 12.03.2016 №152
78. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги пацієнтам з хронічною хворобою нирок V стадії із застосуванням гемодіалізу або перитонеального діалізу. Наказ МОЗ України від 11.02.2016 №89
79. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень. Наказ МОЗ України від 27.06.2013 №555
80. Цироз печінки та його ускладнення. Клінічна настанова, 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/czyroz-pechinky/>
81. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при цукровому діабеті 1 типу у молодих людей та дорослих. Наказ МОЗ України від 29.12.2014 №1021
82. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при цукровому діабеті 2 типу. Наказ МОЗ України від 21.12.2012 №1118
83. Медико-соціальна експертиза при психічних та поведінкових розладах у дорослих та дітей [Текст]: навч.-метод. посіб./Л.М. Юр'єва, Л.Ю. Науменко, А.В. Іпатов [та ін.]. – Д., 2015. – 421 с.
84. Медико-соціальна експертиза та реабілітація хворих та інвалідів з онкологічними захворюваннями [Текст] : навч. посібник / Л. Ю. Науменко, А. В. Іпатов, І. М. Бондаренко [та ін.]. – Д.: Пороги, 2018. – 514 с.
85. Медико-соціальна експертиза та реабілітація хворих і інвалідів з патологією верхніх кінцівок [Текст] : навч.- метод посібник / за ред. проф. Л.Ю. Науменка. – Д., 2008. – 806 с.
86. Медико-соціальна експертиза і реабілітація при патології опорно-рухового апарату: навально-методичний посібник/ За ред.. проф. Л.Ю. Науменка.– Дніпропетровськ: Пороги, 2011.– 677 с.
87. Нормативно-правовий довідник з питань експертизи тимчасової непрацездатності. Ч. 1. [Текст] / Л.Ю. Науменко, В.В. Чемирисов, В.А. Кльованик [та ін.]. – Д., 2008. – 608 с.
88. Нормативно-правовий довідник з питань експертизи тимчасової непрацездатності. Ч. 2 [Текст] / Л.Ю. Науменко, В.М. Березовський, О.В. Лоїк [та ін.]. – Д., 2008. – 296 с.

89. Орієнтовані терміни тимчасової непрацездатності при основних нозологічних формах захворювань і травм [Текст] : метод. рекомендації / Л.Ю. Науменко, В.В. Чемирисов, В.А. Кльованик [та ін.]. – Д., 2006. – 138 с.
90. Причинний зв'язок захворювань та інвалідності з наслідками аварії на Чорнобильській АЕС [Текст] : метод. рекомендації, присвячені пам'яті 20-річчя Чорнобильської катастрофи /Л.Ю. Науменко, В.В. Чемирисов, В.А. Кльованик [та ін.]. – Д., 2005. – 79 с.
91. Ю. В. Поляченко, В. Г. Передерій, О. П. Волосовець, В. Ф. Москаленко та ін. Медична освіта у світі та в Україні. Навчальний посібник. - К.: Книга плюс. 2005.-384 с.
92. Чернобров А. Д. та ін. Стандарти діагностики та лікування ендокринних захворювань. / За ред. М. Д. Тронька. - К.: Здоров'я України. 2005. - 312 с.
93. Вороненко Ю. В., Шекера О. Г., Маньковський Б. М. та ін. Актуальні питання ендокринології у практиці сімейного лікаря. Видавництво Заславський О.Ю.. 2019. – 132 с. с.72-102
94. Практична тиреодологія,: монографія / В. І. Паньків. - Донецьк: Заславський О.Ю., 2011. - 224 с.
95. Заболевание щитовидной железы: оценка и лечение. Руководство NICE. Дата публикации: 20 ноября 2019 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.nice.org.uk/guidance/ng145/chapter/Recommendations>
96. Бронхіальна астма: адаптована клінічна настанова, заснована на доказах /Нац. ін-т фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського, Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика, Асоц. фтизіатрів і пульмонологів України ; уклад. : Ю. І. Феценко, Д. М. Бойко, В. К. Гаврисюк [та ін.]. – Вид. офіц. – Київ : НАМН України, 2019. – 113 с.
97. GINA-2019: обновленные рекомендации. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://health-ua.com/article/43625-GINA2019-obnovlennyye-rekomendatsii>
98. Global strategy for asthma management and prevention (Updated 2019). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ginasthma.org/wp-content/uploads/2019/06/GINA-2019-main-report-June-2019-wms.pdf>
99. Дегтярева И. И. Заболевания органов пищеварения. – Киев, 2000. – 321 с.
100. Катеренчук І. П. Діагностика і принципи лікування гастроентерологічних захворювань. – Полтава, 1999. – 141 с.
101. Рациональная диагностика и фармакотерапия заболеваний органов пищеварения / Под ред. проф. О. Я. Бабака, Н. В.Харченко. – Киев, ООО «ОИРА» «Здоров'я України», 2005. – 320 с.
102. Стандарти діагностики, лікування та ведення хворих із основними гастроентерологічними захворюваннями / За ред. проф. С. М.Ткача. – Київ, 2005. – 62 с.
103. Свінціцький А.С. Діагностика та лікування поширених захворювань органів травлення (навчальний посібник) 2-е видання., перероб. і доп. – Київ: Мед. книга, 2007. – 296 с.
104. Внутрішні хвороби. Підручник заснований на принципах доказової медицини 2018/19. Хвороби шлунково-кишкового тракту стор. 526–783. Практична медицина, Краків, Польща. – 1632 с.
105. Василюк С.М. Синдром діабетичної стопи. – Івано- Франківськ: ДКД, 2005. – 209 с.
106. Скачко, Б. Г. Цукровий діабет: хвороба століття, чи розплата за легковажність [Текст] / Б. Г. Скачко, Г. О. Орещук. - К. : Здоров'я, 2012. - 96 с.
107. Клінічна ендокринологія [Текст] : Підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV р. акред. / В. М. Хворостінка, В. М. Лісовий, Т. А. Моїсєнко, Л. В. Журавльова. За ред. В.М. Хворостінки. - К. : Медицина, 2009. - 544 с.

108. Паньків В.І. Цукровий діабет: діагностичні критерії, етіологія і патогенез. Міжнародний ендокринологічний журнал №8 (56) 2013, С. 53-64
109. Ефимов А.С., Зуева Н. А. Тронько Н.Д. Скробонская Н.А. Малая энциклопедия врача-эндокринолога. – К: Медкнига, 2007. – 360 с.
110. Адаптована клінічна настанова заснована на доказах. Хронічне обструктивне захворювання легень. Видання офіційне. Київ, Національна академія медичних наук України, 2020 р., 70 с.
111. Global Strategy for the Diagnosis, Management and Prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease. 2020 Report, 141 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2019/11/GOLD-2020-REPORT-ver1.0wms.pdf>
112. Легеневе серце: монографія / М. С. Регада, В. М. Фрайт; Львів. нац. мед. ун-т ім. Д.Галицького, Львів. мед. ін-т. - Л. : Сполом, 2005. - 93 с.
113. Емфізема легень / М. С. Регада, І. Г. Гайдучок; Львів. мед. ін-т. - Л. : Сполом, 2005. - 43 с.
114. Артеріальна гіпертензія. Клінічна настанова, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dec.gov.ua/mtd/arterialna-gipertenziya/>
115. Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги. Артеріальна гіпертензія. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 24 травня 2012 року №384. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dec.gov.ua/wp-content/uploads/images/dodatki/384_2012/384_2012ykpmd_ag.pdf
116. Рекомендації Американського коледжу кардіологів (ACC) /Американської асоціації серця (АНА), листопад 2017 р.
117. Рекомендації Української асоціації кардіологів щодо формулювання діагнозу гіпертонічної хвороби та артеріальної гіпертензії, Київ, 2007
118. Рекомендації Європейського товариства гіпертензії та Європейського товариства кардіологів (ESH/ESC) з лікування АГ (Мюнхен, 25–29 серпня 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://journals.lww.com/jhypertension/Fulltext/2018/10000/2018_ESC_ESH_Guidelines_for_the_management_of.2.aspx
119. «Про затвердження Порядків визначення функціональних можливостей інваліда, дитини-інваліда, іншої особи». Наказ Мінсоцполітики України від 20.01.2015 №37
120. Довідник з медико-соціальної експертизи і реабілітації [Текст] Т. П. Патологія опорно-рухового апарату, хірургічні захворювання і ускладнення, хвороби сечостатевого органів. / Науменко Л.Ю., Іпатов А.В., Березницький А.С., Лепський В.В., Лоскутов О.Є. [та ін.]; за ред. Л.Ю. Науменка. – Черкаси: вид. Андрощук П.С., 2015 – 456 с.
121. Калинин А.В. Болезни оперированного желудка. // Новости медицины и фармации. Гастроэнтерология. – 2007. - №226. - [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.mif-ua.com/archive/article/3935>.
122. «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах», п.18 «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим з опіками», п.26 «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при ураженні електричним струмом та блискавкою». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.06.2014 №398
123. «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим з опіками та їх наслідками». Наказ Міністерства охорони здоров'я України №691 від 07.11.2007
124. «Про систему комбустіологічної допомоги в Україні», «Положення про Центр термічної травми та пластичної хірургії», «Положення про опікове відділення» Наказ Міністерство охорони здоров'я України від 30.09.2013 №838

